

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Енциклопедія Львівського університету. Наукова бібліотека: матеріали до енциклопедії. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2005. – 200 с.: іл., портр.
2. Звіти за 1970-1989 рр. / Наукова бібліотека Львівського ордена Леніна Державного університету ім. Ів. Франка; Мінвуз УРСР. – Львів, 1971-1990.
3. Савічев А. В. Кадрова політика в інституціях радянської влади 1950-1980 рр. : історіографія проблеми // Грані : наук.-теорет. та гром.-політ. альманах. – Дніпропетровськ : Вид-во «Грані». – 2012. – № 8 (88). – С. 23-25.
4. Талантова Г. К. До 400-річчя Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка // Вісн. Львів. ун-ту. Серія книгозн. бібліот. інф. технол. – Вип. 5. – 2010. – С. 356-361.
5. Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2 т. Т. 1 : А – К. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 716 с. + 112 вкл.
6. Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка: в 2 т. Т. 2 : Л – Я. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 764 с. + 224 вкл.

ПІДГОТОВКА ДО ДРУКУ ДОВІДКОВИХ ВИДАНЬ ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ (з досвіду роботи)

Голиш Г. М.

Наукова бібліотека імені М. Максимовича

Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького

У статті на основі текстуального вивчення бібліографічних джерел проаналізовано досвід роботи наукової бібліотеки імені М. Максимовича Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького з підготовки до друку довідкових видань. Подано стислу характеристику літератури такого штибу.

Ключові слова: бібліографічний покажчик, біобібліографічний покажчик, анотований покажчик, історична бібліографія, довідкова біографістика.

У пункті третьому статті 33 Закону України «Про вищу освіту» одним із основних

підрозділів ВНЗ поряд із факультетами й кафедрами названа бібліотека [1, 37]. Відтак, книгозбірня визнана одним із трьох китів, на яких тримається уся багатогранна система університетської освіти. У цьому зв'язку доречно згадати надзвичайно ємну сентенцію англійського мислителя Т. Карлейля, що «університет – це зібрання розумних людей навколо гарної бібліотеки». Якщо університетська бібліотека претендує на адекватність відповідей нелегким викликам нашого непересічного сьогодення і хоче посісти гідне місце в означеній вище тріаді, то вона має не лише надавати інформаційні послуги, але й на основі науково-дослідної діяльності створювати власний інформаційний продукт. З огляду на актуальність і прикладне значення задекларованої теми метою цієї розвідки є на основі текстуального аналізу бібліографічних джерел поділитися деякими питаннями досвіду роботи наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького з підготовки до друку довідкових видань.

Назагал, лише за останні 5 років співробітниками нашої книгозбірні опубліковано майже 50 окремих видань: часописів, збірників, покажчиків, публіцистичних книг тощо. Левову ж частку у вказаному переліку (понад 80 %) займають довідкові видання, позаяк саме вони найбільше корелюються із інформаційно-науковою діяльністю бібліотеки. Це насамперед бібліографічні та біобібліографічні покажчики, довідники, прес-моніторингові видання. Частина із вказаних видань носить серіальний характер, усі вони вийшли друком в нашому університетському видавництві коштом ВНЗ.

Надійною ниткою Аріадни в складних лабіринтах гносеологічного контенту виступають бібліографічні покажчики, котрі за параметрами інформативної компактності, по суті, не мають аналогів. Ще в 2006 р. у нашій бібліотеці було започатковано серію покажчиків «Бібліографія вчених Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького». Структурно вони, як правило, складаються із передмови, основної частини та довідково-пошукового апарату.

Першою ластівкою названої серії став ретропоказчик праць (1941–1965 рр.), опублікованих у виданнях попередника ЧНУ ім. Б. Хмельницького Черкаського державного педагогічного інституту [2]. У тому ж році побачив світ показчик, присвячений гендерним студіям у фондах наукових бібліотек м. Черкаси [3]. Підкреслимо, що це видання готувалося співробітниками спільно з фахівцями університетського Центру гендерних досліджень.

Торік вченими секретарями нашої бібліотеки О. З. Силкою і Л. І. Синявською було видано досить об'ємний (382 с. А-4, 30,7 ум. друк. аркушів) показчик, джерельною базою для якого стали публікації на сторінках фахового наукового часопису – «Вісника

Черкаського університету» [4]. Укладачами ретельно опрацьовано й піддано аналітичному бібліографічному опису понад 2,5 тис. статей, що були опубліковані в 100 випусках «Вісника» хронологічним охопленням від часу його започаткування (1997 р.) до 2007 р. Загалом основна частина включає в себе три повноцінних блоки. У першому подано хронологічний перелік усіх випусків «Вісника», а також монографічний бібліографічний опис із повним зазначенням персоналій загальної редакційної колегії та редколегії конкретної галузевої серії. Наступний блок містить аналітичний бібліографічний опис усіх наукових статей, повідомлень та рецензій, опублікованих за вказані 10 років. Загальна кількість об'єктів опису становить 2552 позиції; у межах року бібліографічний матеріал підпорядкований абетці. У третьому блоці опрацьований бібліографічний контент систематизовано за предметними рубриками у відповідності з галузями наук: політичні, фізико-математичні, хімічні, біологічні, історичні, філософські, філологічні, психолого-педагогічні, а також фахові методики. Значно полегшує роботу з текстом видання вміщені в ньому кілька іменних показників. Насамперед, це показник авторів і співавторів опублікованих у «Віснику» матеріалів (загалом – 1659 імен). Доречним є й перелік 240 імен, які згадані в публікаціях чи рецензіях. Найбільш інформативним виявився показник авторів – викладачів та аспірантів ЧНУ (437 позицій). Тут знаходимо відомості про їхні наукові ступені, вчені звання та посади на час публікації.

Порівняно віднедавна співробітниками бібліотеки готуються до друку анотовані бібліографічні показники, інформативна перевага котрих перед звичайними є беззаперечною. Прикладом такого видання є показник «Від ювілею до ювілею. Шевченкознавчі студії викладачів Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького (1964–2014 рр.)» [5], випущений з нагоди 200-річчя нашого національного пророка Т. Г. Шевченка. Ідея його укладання виникла з огляду на те, що, зважаючи на незгасний інтерес українського соціуму та вітчизняних науковців до феноменальної постаті Шевченка, гостро постала потреба згрупувати, а то й уніфікувати шевченкознавчі дослідження з метою подолання паралелізму та повторень у подальших шевченкознавчих студіях. Більше того, це дає можливість виявити як найбільш вивчені аспекти життя та творчості Кобзаря, так і окреслити коло малодосліджених проблем, пов'язаних із Т. Шевченком. Передмова до цього видання під назвою «Літопис шевченкіани Черкаського національного університету» підготовлена відомим черкаським шевченкознавцем професором Василем Івановичем Пахаренко, який підкреслив, що «шевченківський дискурс був і залишається серцевинною, визначальною галуззю української гуманітаристики» [5, 6].

Якісною особливістю композиції видання є те, що воно містить майже 300 позицій опису і всі названі публікації мають стисле резюмування, яке відображає зміст статті. Щодо бібліографічного контенту, то з метою зручності користування, його укладено в хронологічному порядку з абетковим підпорядкуванням у межах року. Цей бібліографічний звід корисний не лише шевченкознавцям, а й історикам, культурологам, соціологам, філософам, – усім, кого захоплює й надихає таїна Шевченкового слова, та хто прагне осягати процеси духовного становлення нашої нації.

Серед багатоманіття науково-довідкової літератури чільне місце належить біобібліографічним покажчикам, котрі органічно поєднують життєпис вченого чи митця і вичерпний бібліографічний опис його творчого доробку. У згаданій вище серії «Бібліографія вчених Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького» уже вийшло 17 біобібліографічних покажчиків, де подано інформацію про провідних вчених університету; всі вони підготовлені співробітниками нашої книгозбірні [6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22].

Ці видання мають типовий алгоритм подачі інформації: зокрема, містять розлогий нарис про життєвий і творчий шлях вченого, хронологічний покажчик друкованих праць, дані про захист, керівництво, опонування дисертацій, відомості про редагування, рецензування, а також перелік опублікованих матеріалів про героя оповіді.

У 2010 р. нашою книгозбірнею започаткована серія біобібліографічних видань «Бібліографія вчених України», в її рамках вже побачило світ 5 випусків. Об'єктами бібліографічного дослідження тут виступають відомі науковці, чий дослідницький внесок сягнув загальнонаціонального рівня. Вони, зокрема, доносять до читачів інформацію про життя й творчий доробок відомих вчених О. І. Гуржія [23], Х. П. Ящуржинського [24], А. І. Кузьмінського [25], Б. П. Мінаєва [26] та Ф. Ф. Боєчка [27]. Ці видання мають типову для біобібліографічних покажчиків структуру. Цьогоріч у названій серії вийде досить розлогий біобібліографічний покажчик (з анотуванням монографічних видань) з нагоди 60-річного ювілею визнаного лідера воєнно-історичної науки України професора О. Є. Лисенка.

Великою популярністю серед майбутніх фахівців-істориків користується й серія «Історична», що веде свій відлік від 2008 р. і має вже 5 випусків. Тоді на суд читацького загалу було запропоновано покажчик «Історична література у фондах наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (1834 – 1949 рр.)» [28]. До опису було включено цінну ретrolітературу з проблем минувшини, в тому числі і з фонду рідкісної книги. Цінність названого видання посилюється включенням до його

структури й відповідних навчально-методичних матеріалів, а також контенту з історичної бібліографії.

У названій серії вийшов і «Анотований покажчик дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді K73.053.01 Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (2004 – 2009)» [29], а також відповідне видання про університетський фаховий часопис «Український селянин» (видається від 2000 р.) [30]. Підкреслимо, що вичерпність інформації в останньому забезпечується наявністю в його структурі як хронологічного, так і проблемно-тематичного та алфавітно-іменного покажчиків. Пропаганді бібліотечних фондів сприятиме й покажчик, присвячений літературі з історії країн Азії, Африки та Латинської Америки [31].

У сучасному історієписанні дедалі вагомішу роль займає краєзнавча евристика, яка забезпечує мікроісторичні зрізи минушини на регіональному рівні та конкретизує загальноісторичні процеси. У оприлюдненні творчого доробку сучасних краєзнавців поважну роль відіграє спеціальна періодика місцевого спрямування, в тому числі й започаткований у 1990 р. часопис «Краєзнавство Черкащини» (до 1996 р. він називався «Краєзнавець Черкащини»). Інформаційним приводом для випуску відповідного бібліографічного видання [32] став вихід під завісу 2013 р. 10-го, ювілейного випуску журналу «Краєзнавство Черкащини». Окрім цього, в 2014 р. минуло 60 років Черкаській області і 25 років від дня створення обласної організації краєзнавців. Основою анотованого покажчика став зміст 10 випусків часопису «Краєзнавство Черкащини», при цьому усі 223 документи опрацьовано та перевірено укладачами *de visu*. Основну частину розпочинає перелік усіх видань «Краєзнавства» з їх монографічним описом. Наступна, базова структурна складова – анотований хронологічний покажчик усіх публікацій у часописі (подано аналітичний опис). Пошукову навігацію успішно забезпечує й предметно-тематичний покажчик. У його основі лежить умовний принцип поділу за основними історико-краєзнавчими рубриками, наприклад: «Археологічні пошуки», «Історія міст і сіл Черкащини», «Козацький період», «Голодомори ХХ століття», «Радянський період», «Історія краю в особах», «Подвижники краєзнавства» тощо. Цілком логічним видається алфавітне групування матеріалу в межах кожного року та рубрики. Що ж стосується нумерації, то вона у всіх складових покажчика є самодостатньою.

Достатньо насичений і науково-довідковий апарат видання. Зокрема, географічно-територіальний покажчик включає в себе 231 об'єкт, а іменний – 169 позицій (сюди включено імена, що згадані в публікаціях). Окремо подано покажчик авторів та співавторів та вичерпні відомості про них на час публікації. Інформативно корисним є і

вміщення стислих досье про редакторів та членів редколегії журналу «Краєзнавство Черкащини», вони супроводжуються ілюстративно-портретним рядом.

Зусиллями співробітників нашої бібліотеки підготовлено й кілька позасеріальних бібліографічних покажчиків. Зокрема, ще в 2004 р. з нагоди 200-річчя нашого земляка, людини-академії М. О. Максимовича, вийшло друком відповідне видання, присвячене його творчості й максимовичознавству [33]. Біобібліографічний покажчик на вшанування пам'яті іменитого випускника Черкаського педінституту Народного вчителя О. А. Захаренка побачив світ у рік його 70-річчя (2006 р.) [34]. Відзначення 200-річного ювілею видатного письменника М. В. Гоголя стало приводом для підготовки науковою бібліотекою розлогого інформаційного видання [35], в структурі якого – хронологічний покажчик друкованих творів самого майстра слова і перелік літературознавчих праць про його творчість (1431 позиція).

Уже понад 20 років при нашій книгозбірні діє літературний клуб К. Г. Паустовського (у Черкасах знаходиться його генеалогічне коріння, позаяк тут проживали батьки митця). Активом клубу до 120-річчя цього майстра лірико-романтичної прози було видано біобібліографічний покажчик «Доля, пов'язана з Україною» [36], що містить перелік виданих в Україні творів письменника (132 позиції), а також праць про його життя і творчість (українські видання, 758 позицій). В окремий розділ виділено інформацію про розвідки в царині паустовськознавства викладачів та студентів ЧНУ ім. Б. Хмельницького (60 позицій).

«Перевесла істин Валентини Коваленко» – під такою назвою тогоріч вийшов біобібліографічний покажчик, присвячений життю і творчості відомої письменниці й громадсько-політичного діяча [37]. Валентина Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури та компаративістики нашого університету, авторка 15 книг. У 2014 р. вона стала очільницею Черкаської обласної ради.

Вагоме місце в науковій роботі бібліотеки займають історико-бібліографічні дослідження. Свідченням цього є вихід об'ємної праці вченого секретаря наукової бібліотеки, доцента О. З. Силки «Золотоніський книгодрук (кінець XIX – початок XX століття» [38]. Джерельною базою для створення цього довідника стали книжкові видання та листівки, надруковані у повітових типографіях м. Золотоноші Полтавської губернії. Ці документи виявлені у фондах Національної бібліотеки ім. В. Вернадського, Державної Російської бібліотеки (м. Москва), Російської національної бібліотеки (м. Санкт-Петербург), Черкаської обласної бібліотеки ім. Т. Шевченка, Державного архіву Полтавської області та нашої книгозбірні. Поряд з бібліографічним описом у цьому

виданні вміщено й зразки друкованої продукції м. Золотоноша, що підвищує інформаційний рівень довідника.

Пам'ятаючи афоризм Пилипа Грема про те, що «газета – перша чернетка історії» і маючи у своїх ретрофондах розмаїтий газетний масив, ми вирішили шляхом посторінкового перегляду обласного часопису «Черкаська правда» від дня його створення у 1954 р. до закінчення радянської доби (1991 р.) виявити матеріали, що висвітлюють різноманітні грані життя попередника ЧНУ – Черкаського державного педінституту. Зібране лягло в основу 265 прес-релізів, які супроводжувалися підрядковою інформацією про анахронічні терміни та персоналії. Відтак вийшла друком книга «Черкаський педагогічний інститут на шпальтах газети «Черкаська правда» (1954 – 1991 рр.» [39], яка поряд із потужною довідковою самодостатністю має й неабияке джерелознавче значення.

Посилення струменю антропоцентричності сучасних публікацій викликало до життя чимало творів, виконаних у жанрі довідкової біографістики. Певним внеском у цей евристичний сегмент стало й наше видання «Покликані високим і вічним» [40], присвячене викладачам ЧНУ, котрі завдяки своїй творчим здобуткам набули членство в національних творчих спілках України. Назагал, об'єктами дослідження стало життя та доробок 32-х професорів та доцентів нашого ВНЗ. Подано життєписи кожного із цих персоналій, бібліографічні списки їхніх найвагоміших праць (не більше 10 позицій) та перелік матеріалів про цих викладачів (по 3 позиції). Ілюстративно-портретний ряд виконано в кольорі.

Підсумовуючи викладене, слід відзначити, що робота з укладання довідкових видань попри чималі труднощі, які її супроводжують, має зайняти одне із найпріоритетніших місць у діяльності університетської книгозбірні. Адже в такий спосіб забезпечується реалізація інноваційних методів пропаганди бібліотечних фондів та значно підвищується реноме самої наукової бібліотеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Закон України «Про вищу освіту»: чинне законодавство станом на 10 грудня 2014 р.: (Відпов. офіц. тексту) – К. : Алеута, 2014. – 96 с.
- 2 Показчик праць, опублікованих у виданнях Черкаського державного педагогічного інституту (1941–1965 рр.) : бібліогр. показч. / уклад. О. З. Медалієва. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 196 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 1).

- 3 Гендерні студії у фондах наукових бібліотек м. Черкаси : бібліогр. покажч. / уклад.: Ю. В. Ватрушкіна, Н. І. Земзюліна, О. З. Медалієва ; наук. ред. А. Г. Морозов. – Черкаси : [ЧНУ ім. Б. Хмельницького], 2006. – 180 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 4).
- 4 Вісник Черкаського національного університету : бібліогр. покажч. : у 2 ч. / уклад.: О. З. Силка, Л. І. Синявська ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – Част. 1 : 1997 – 2007 рр. – 382 с. (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 20).
- 5 Від ювілею до ювілею. Шевченкознавчі студії викладачів Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (1964 – 2014 рр.) : бібліограф. покажч. / уклад. О. М. Абразумова ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 128 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 21).
- 6 Білий Онуфрій Васильович : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 28 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 2).
- 7 Гусак Андрій Михайлович: доктор фізико-математичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 40 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 3).
- 8 Морозов Анатолій Георгійович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 36 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 4).
- 9 Лизогуб Володимир Сергійович: доктор біологічних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 36 с. – (Бібліографія

- вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 5).
- 10 Макаренко Микола Васильович: : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 68 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 6).
- 11 Тканко Олександр Васильович: кандидат історичних наук, професор (1916 – 2006 рр.) : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва. Л. М. Терехова ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2007. – 39 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 7).
- 12 Архипова Світлана Петрівна : біобібліогр. покажч. / уклад.: О. З. Медалієва. Л. М. Терехова ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2007. – 36 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 8).
- 13 Чабан Анатолій Юзефович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. О. З. Медалієва ; наук. ред. Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2007. – 44 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 9).
- 14 Гоцуляк Віктор Володимирович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / за ред.: О. З. Медалієвої, Л. І. Синявської ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 72 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 10).
- 15 Кузьмінський Анатолій Іванович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад.: О. З. Медалієва, Л. І. Синявська ; наук. ред. А. М. Гусак. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 56 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 11).
- 16 Мельниченко Василь Миколайович: кандидат історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка; наук. ред. Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. – 52 с. :

- портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 12).
- 17 Тарасенкова Ніна Анатоліївна: доктор педагогічних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. Г. Голиш, О. П. Воловик ; наук. ред. А. І. Кузьмінський. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 36 с. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 13).
- 18 Голиш Григорій Михайлович: кандидат історичних наук, доцент : біобібліогр. покажч. / уклад. Л. І. Синівська ; наук. ред. Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. – 60 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 14).
- 19 Ромащенко Людмила Іванівна: доктор філологічних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. Л. Г. Голиш ; наук. ред. Н. А. Тарасенкова. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – 36 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 15).
- 20 Китова Світлана Андріївна: доктор культурології, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. Л. Г. Голиш ; наук. ред. А. І. Кузьмінський. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. – 21 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 16).
- 21 Присяжнюк Юрій Петрович: Мельниченко Василь Миколайович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. – 52 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 18).
- 22 Градовський Анатолій Володимирович: доктор педагогічних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад. Л. Г. Голиш ; наук. ред. А. І. Кузьмінський. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – 40 с. : портр. – (Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького ; вип. 19).
- 23 Гуржій Олександр Іванович: доктор історичних наук, професор : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка ; наук. ред. В.

- В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 64 с. : портр. – (Бібліографія вчених України ; вип. 1).
- 24 Хрисанф Петрович Ящуржинський : біобібліогр. покажч. / уклад.: О. З. Силка, Л. І. Синявська ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011. – 68 с. – (Бібліографія вчених України ; вип. 2).
- 25 Кузьмінський Анатолій Іванович: доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, К. В. Касярум, О. З. Силка ; наук. ред. Н. Г. Ничкало. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – 112 с. : портр. – (Бібліографія вчених України; вип. 3).
- 26 Мінаєв Борис Пилипович: доктор хімічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України : біобібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, А. П. Іржавська. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2013. – 96 с. : портр. – Бібліографія вчених України ; вип. 4).
- 27 Боєчко Федір Федорович: доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України : біобібліогр. покажч. / уклад.: А. П. Іржавська, Н. В. Демченко ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 40 с. : портр. – (Бібліографія вчених України ; вип. 5).
- 28 Історична література у фондах наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (1834–1949 рр.) : бібліограф. покажч. та навч.-метод. матеріали / уклад.: О. З. Медалієва, Л. І. Синявська. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. – 132 с. – (Серія Історична ; вип. 1).
- 29 Анотований покажчик дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді К73.053.01 Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького (2004–2009) / уклад.: О. З. Силка, Л. І. Синявська. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2010. – 172 с. – (Серія Історична ; вип. 2).
- 30 «Український селянин» 2000–2010 рр. : бібліогр. покажч. / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка, К. В. Івангородський. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 280 с. – (Серія Історична ; вип. 3).
- 31 Історія країн Азії, Африки і Латинської Америки нового часу у фондах наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені

- Богдана Хмельницького : бібліограф. покажч. / уклад.: А. П. Іржавська, О. З. Силка. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 172 с. – (Серія Історична ; вип. 4).
- 32 «Краєзнавство Черкащини». Випуск 1 – 10 : анот. бібліогр. покажч. / уклад.: А. П. Іржавська, О. З. Силка ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 96 с. – (Серія Історична ; вип. 5).
- 33 Михайло Максимович: (до 200-річчя з дня народження) : біобібліогр. покажч. / упоряд.: І. П. Краскова [та ін.]. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2004. – 30 с.
- 34 Захаренко Олександр Антонович (1937–2002 рр.) : біобібліогр. покажч.: (до 70-річчя від дня народження) / уклад.: С. О. Захаренко, О. З. Медалієва ; наук. ред. В. В. Масненко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2006. – 40 с.
- 35 Микола Гоголь : біобібліогр. покажч. творів письменника та літератури про його життя і творчість : фонди наукової бібліотеки Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького / уклад.: Л. І. Синявська, О. З. Силка. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. – 164 с.
- 36 Доля, пов'язана з Україною: до 120-річчя від дня народження К. Г. Паустовського : біобібліогр. покажч. / уклад.: І. З. Тарасинська, В. Л. Штангеева ; наук. ред. Г. М. Голиш. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 116 с. : ілюстр.
- 37 Перевесла істин Валентини Коваленко : біобібліогр. покажч. / уклад.: Н. В. Адешелідзе, Ю. П. Федосій ; наук. ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 44 с.
- 38 Золотоніський книгодрук (кінець XIX – початок XX століття : іст.-бібліогр. дослідж. / за ред. та упоряд. О. З. Силки. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 232 с.
- 39 Голиш Г. М. Черкаський педагогічний інститут на шпальтах газети «Черкаська правда» (1954 – 1991 рр.) : матеріали прес-моніторингу / Г. М. Голиш, О. В. Ільченко. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – 208 с.
- 40 Голиш Г. М. Покликані високим і вічним. Викладачі Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького – члени національних

ОЦИФРУВАННЯ КНИЖКОВИХ ПАМ'ЯТОК НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ КНУКІМ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ЇХ ПОДАЛЬШОГО ЗБЕРІГАННЯ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Горбань Ю. І.

Наукова бібліотека
Київського національного університету культури і мистецтв

Найскладніша проблема старих книг завжди розглядалася як завдання перемогти час – це означає, що книги й подібні їм документи в доступний для огляду період можуть перетворитися на паперовий порошок, якщо не будуть вжиті заходи до їхнього перенесення на більш стійкий носій. На жаль, повністю замінити видачу пам'яток друку та рукописів друкованим типографським способом – копіями, фізично неможливо. Рішення проблеми полягає в переведенні документів на різноманітні мікроносії інформації.

Нові технології впроваджуються з вірою в їхню досконалість і, щоб призупинити або, щонайменше, сповільнити руйнування бібліотечних або архівних матеріалів, ці технології належить застосовувати в широкому масштабі.

На сьогоднішній день вплив комп'ютерів і електронної інформації торкнувся практично всіх аспектів бібліотечної діяльності. По-перше, це змінений вигляд читальних залів, де довгі ряди каталожних шухлядів змінили комп'ютери. По-друге, зникли довгі полиці із друкованими індексами, вони комп'ютеризовані. По-третє, змінилася сама роль бібліотекаря. Тепер вона полягає у допомозі користувачам орієнтуватися у світі електронної інформації не тільки в даній бібліотеці, але й будь-де.

З появою нового програмного забезпечення УФД-Бібліотека в науковій бібліотеці КНУКІМ, користувачі мають можливість у читальній залі користуватися копіями (у форматі PDF, DJVU) рідкісних видань з фонду бібліотеки.

Перенесення інформації з паперових носіїв здійснюється, в першу чергу, для зберігання інформації, проте це не єдина мета.

Можна назвати принаймні три причини:

- поліпшити доступ до рукописних пам'яток та інших унікальних документів;